

1990-luku vei ukrainalaisilta hyvinvointiyhteiskunnan edellytykset ja jopa vanhuksilta eläkkeet.

Timo Aarrevaara,

Ukraina vapaassa pudotuksessa

VIERAILIJA

Timo Aarrevaara

Syksyllä 1991 olin Ukrainassa toteuttamassa kyselytutkimusta paikallisille päätöksentekijöille. Sain Ukrainan pohjoisosissa tiedon toihin, että Neuvostoliiton hajoamisen myötä alkaa julkisten liikennevälineiden jako itsenäistyneiden maiden omaisuudeksi. Se oli käytännössä juuri tuo hetki, jolloin Neuvostoliiton hajoamisen seuraukset tulivat lopullisesti ja avoimesti näkyviin ja julkisen liikenne lakkasi hetkeksi toimimasta.

Autokyyti kyllä järjestyi Kiovaan ja siellä loysin tien

junaan, jossa oli vähemmän matkustajia kuin vaunuja.

Välitettiin, että kussakin maasta toiseen siirtyvässä vaunussa piti olla ainakin yksi matkustaja, ja siksi matkustimme tällä erikoisella tavalla parissa vuorokaudessa Moskovaan. Epävarmuutta oli kaikkilla ja juorut korvasivat hallinnolliset määräykset.

Jonkin tiedon varassa oli mentävä eteenpäin, vaikka lähes tyhjässä junavaunussa. Ei ihme, että osa tämänkin talven mielenosoitusten teemoista olivat jo silloin esillä Maidan-aukiolla.

Seuraavina vuosina Ukrainaa koetteli hyperinflaatio. Se tarkoitti, että raha menetti merkityksensä vaihdannan välineenä.

Ukrainan presidentiksi valittiin 1994 Leonid Kutsma, jonka mukaan pienet kärryt nimettiin kutsmotskaksi. Niitä vetämällä siirtyi tavara vaihdannan välineenä veroperustan, valuuttakontrollin ja yhteiskuntamoraalin kadotessa.

Minulla on vielä seinällä siltä ajalta yhden ja sen viidessä miljoonaa rahayksikön seteli. Edellisellä saattoi ostaa lounaan, jälkimmäisellä muutamaa vuotta myöhemmin päivän ruokatarvat.

Vierailin vuosikymmenen puolivälissä monilla pienillä paikkakunnilla, joiden teollisuus oli yhden tehtaan varassa. Useimmilla niistä ei ollut kaupallisia lopputuotteita,

Seuraavina vuosina Ukrainaa koetteli hyperinflaatio.

vaan ainoastaan alihankintaa. Näiden tehtaiden markkinat olivat muissa itsenäistyneissä maissa, joiden välille nousivat korkeat tullit Neuvostoliiton hajotessa.

1990-luku vei ukrainalaisilta hyvinvointiyhteiskunnan edellytykset ja käytännössä jopa vanhuksilta eläkkeet. Nuo vuodet vahvistivat yhteiskunnassa myös korruptiota, jonka jäljet ovat yhä näkyvissä. Janukovytsin hallinnon kaaduttua.

Viime päivinä monissa ajatuspajoissa on pohdittu keinoja, joilla Ukraina voisi

välttää edellisten kriisien virheet. Ulkoinen paine maan hajoamiseksi ja valutun arvon vapaa pudotus ovat uhkakuvia, jotka nyt toteutuvat samanaikaisesti.

Yhtenäinen Ukraina nähdään mahdollisuutena eri puolilla maata, jopa aikoinaan Itävalta-Unkarin kuuluneessa ja autonomin vahvistamista vaatineessa Zakarpattiassa. Olisi jo aika, että Ukrainan kehitystä ei ratkaiseta maan rajoilla tai mielentilaisissa Maidan-aukiolla.

Useimpien ukrainalaisten toiveessa näytään olevan yhtenäinen Ukraina, keskusteleva demokratia ja riittävä harkinta-aikaa tuleville ratkaisuille. Niiden toteutumiseen näyttää heikoilta kriisin kiristyneessä sodan partaalle, mutta mahdollisuudet ovat yhä olemassa.

ETELÄ-SUOMEN SANOMAT

KESKIVIIKKONA 5.3.2014